

PER

**XAVIER CONDE
FRANCESC DORCA**

MANUAL DE SERVEIS DE RUBIDIGITAL

Correu ciutadà
Blocs
Àlbum de fotos
Espai en disc
Classificats
10 SMS gratuïts
...i més

Autors:

Xavier Conde Rueda
Francesc Dorca i Badia

Responsable del projecte:

COMISSONAT PER A LA SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ DE L'AJUNTAMENT DE RUBÍ

Rambleta de Joan Miró, s/n
Edifici Rubí Desenvolupament - 08191 Rubí
Tel.: 93 581 39 00
a/e: csiajrubi@rubidigital.cat
www.rubidigital.cat

Dipòsit legal: M-10542-2007

Serveis editorials:

 ©EDIT LIN EDITORIAL, S.L.
Avda. Portugal, 85- local - 28011 Madrid
Tel.: 91 577 03 55
www.librosdelinux.com
info@librosdelinux.com

Disseny i maquetació:

CARLOS MONTES

Aquesta obra és publicada d'acord amb la llicència següent:

Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 2.5 Espanya**- Sou lliure de:**

- Copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra
- Fer-ne obres derivades

- Amb les condicions següents:

 Reconeixement. El licenciadador (el Comissionat per a la Societat de la Informació de l'Ajuntament de Rubí) ens permet reproduir, distribuir i comunicar públicament l'obra. A canvi, heu de citar el Comissionat per a la Societat de la Informació de l'Ajuntament de Rubí; també heu de citar Xavier Conde i Francesc Dorca com a autors originals de l'obra i Edit Lin com a editorial.

 No comercial. L'atorgant de la llicència ens permet copiar, reproduir, distribuir i comunicar públicament el treball. A canvi, no podeu utilitzar el treball per a fins comercials -- excepte si rebeu permís exprés del Comissionat per a la Societat de la Informació de l'Ajuntament de Rubí.

 Compartir amb la mateixa llicència. Si altereu o transformeu aquesta obra, o en genereu obres derivades, només podeu distribuir l'obra generada amb una llicència idèntica en aquesta.

- Quan reutilitzeu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clar els termes de la llicència de l'obra.
- Algunes d'aquestes condicions poden no aplicar-se si obteniu el permís del titular dels drets d'autor.

Els drets derivats d'usos legítims o altres limitacions reconegudes per llei no queden afectats per l'anterior. Els termes clau d'aquesta llicència només són un resum dels termes de la llicència completa, disponible a <http://creativecommons.org/by-nc/sa/2.5/es/legalcode.es>

Trobareu la versió digital d'aquest manual a <http://www.rubidigital.cat/manualserveis>

*Reconeixement de propietat de totes les marques i logotips emprats a la portada d'aquesta edició.

Introducció

Un sistema operatiu (SO) és el conjunt de programes que gestionen el maquinari i els recursos d'un ordinador. MacOS X, Unix o Windows XP o Vista en són exemples. GNU/Linux és un sistema operatiu lliure conformat per la unió del nucli Linux, desenvolupat per en Linus Torvalds, i les utilitats creades a l'entorn del projecte GNU, liderat per en Richard Stallmann.

Algunes persones varen anar reunint i ordenant els programes que constituïen el sistema operatiu, proporcionant als usuaris eines que facilitessin la tasca d'instal·lació per tal que no només fos a l'abast dels experts. Es el que coneixem com a distribucions.

Ubuntu és una distribució GNU/Linux molt popular, desenvolupada perquè sigui fàcil d'usar per usuaris de tot tipus. A diferència dels sistemes operatius *privatius*, les distribucions de Linux no només inclouen el sistema operatiu pelat, sinó que incorporen centenars d'aplicacions per a realitzar tota mena de tasques: paquets ofimàtics, editors d'imatge, programes de gravació de CD/DVD, jocs, reproductors multimèdia...

El CD d'Ubuntu es pot utilitzar de dues maneres: com a *live* CD, executant la Ubuntu des del CD, sense haver d'instal·lar-lo en un PC, o bé instal·lant-lo al disc dur per aprofitar al màxim les seves excel·lents característiques.

Quan introduïm el CD obrirem una pantalla que ens indica com iniciar Ubuntu i des de la qual podem descarregar-nos algunes de les aplicacions contingudes al CD en la seva versió per funcionar sobre Windows.

Figura 1
Quan introduïm el CD a la unitat de disc obrirem aquesta pantalla.

Utilització com a *live* CD

És la forma preferida per les persones que volen tenir un primer contacte amb Ubuntu, ja que no instal·la res a l'ordinador de l'usuari i per tant aquest no corre cap tipus de risc.

Si utilitzem Ubuntu des del CD, quan acabem la nostra sessió de treball no quedarà res guardat ni a l'ordinador que utilitzem ni al CD. Si volem guardar qualsevol arxiu ho haurem de fer abans d'acabar la sessió, bé en una memòria USB o en algun espai en disc virtual, com ara el que ofereix el Comissionat als usuaris del correu ciutadà.

Per a utilitzar-lo com a *live* CD cal reiniciar l'ordinador amb el CD d'Ubuntu inserit al lector de CD-ROM. En arrencar s'iniciarà el sistema operatiu, que presentarà la pantalla inicial que veiem a continuació.

Figura 2
Pantalla inicial d'arrencada.

Figura 3
Iniciant sistema.

En aquesta pantalla inicial d'arrencada, tenim les següents opcions:

- » Prement **F1**, podem obtenir **Ajuda**.
- » Amb **F2**, seleccionarem l'**idioma**.
- » Amb **F3**, el **teclat**.
- » Amb **F4**, podem configurar els **gràfics**.
- » Amb **F5**, podem configurar les opcions d'**Accessibilitat**.
- » Amb **F6**, podem accedir a **Altres opcions**.

Figura 4
Inicialització del live CD de la Ubuntu.

Figura 5
Inicialització de l'escriptori GNOME.

En principi deixarem les opcions que hi hagi per defecte, podem comprovar si volem que hi ha seleccionats com idioma el **Català** i teclat **Espanyol**. Aleshores la Ubuntu anirà detectant i configurant el maquinari de forma automàtica, i al final del procés d'arrencada es carregarà l'escriptori GNOME.

Instal·lació d'Ubuntu

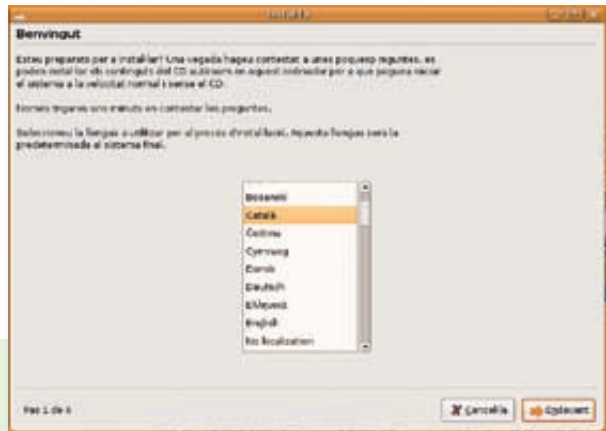
Per poder aprofitar al màxim les capacitats d'un modern sistema operatiu GNU/Linux com és Ubuntu, cal instal·lar-lo en el disc dur. D'aquesta manera, les nostres dades d'usuari hi romandran encara que apaguem l'ordinador, i també podrem instal·lar-hi aplicacions addicionals.

Per començar el procés d'instal·lació, hem de fer clic a la icona **Install** que hi ha a l'escriptori quan arrenquem en mode *live* CD. L'auxiliar d'instal·lació ens guiarà per 6 senzilles finestres:

- 1 **Escollir idioma del sistema.** En primer lloc, escollim l'idioma que farem servir al nostre nou sistema operatiu.

Tot i que de moment només en podem escollir un, la Ubuntu permet instal·lar múltiples idiomes a la vegada, de manera que diferents usuaris puguin fer servir l'idioma que els resulti més còmode.

Figura 6
Escollim l'idioma, català.

- 2 **Escollir ubicació geogràfica.** Sobre el mapa, escollirem la ciutat amb el fus horari que coincideixi amb el nostre. En el nostre cas, seleccionarem GMT +1:00. També hauríem d'ajustar l'hora del rellotge d'acord amb el fus seleccionat.

Figura 7
Mapa d'ubicació geogràfica.

- 3 **Disposició del teclat.** En aquesta pantalla, haurem de seleccionar el teclat espanyol. Per comprovar que la disposició és l'adequada, només cal que escrivim alguns caràcters accentuats i la ç en l'entrada de text que s'hi proporciona.

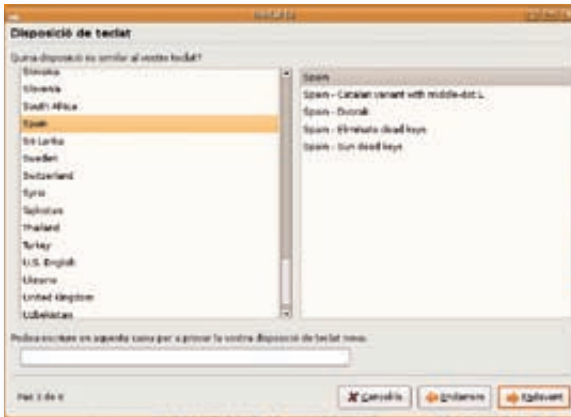

Figura 8
Selecció del teclat espanyol.

- 4 **Dades personals.** A continuació crearem el nostre compte d'usuari per al sistema operatiu. En aquests camps introduïm el nostre nom complet, el nom d'usuari i la contrasenya. D'aquesta manera, només nosaltres hi tindrem accés. Una vegada la instal·lació s'hagi completat, podrem afegir més usuaris al nostre sistema.

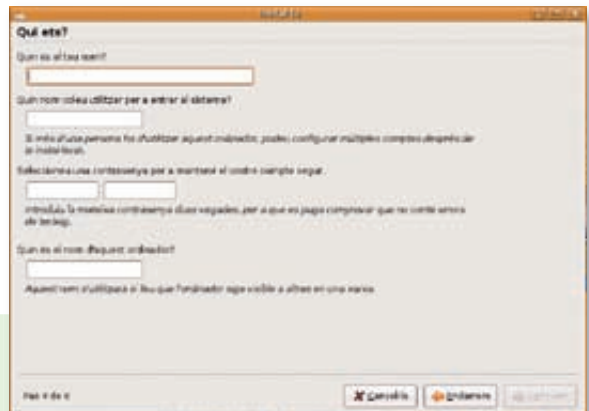

Figura 9
Creació del compte d'usuari per al sistema.

- 5 **Particionat.** Aquest és el pas més delicat de tota la instal·lació. Per poder instal·lar satisfactòriament la Ubuntu, haurem de disposar almenys de 5 Gb de disc dur. Això suposa un problema si ja tenim un sistema operatiu instal·lat que ocupa tot l'espai del disc. La finestra de particionat ens permet seleccionar el destí d'instal·lació de tres maneres diferents:

- » **Redimensiona automàticament.** Si no volem suprimir el contingut actual del nostre disc, haurem de fer-hi espai per encabir Ubuntu. Mitjançant un lliscador, l'instal·lador ens permet seleccionar quant d'espai no emprat en el disc dur volem alliberar per fer-hi les particions d'Ubuntu. Atès que això comporta un cert perill per a les nostres dades, és recomanable fer-ne una còpia de seguretat abans de continuar.
- » **Esborrar el disc dur sencer.** Això eliminarà el sistema operatiu que hi hagi actualment i hi instal·larà Ubuntu. Si no volem instal·lar cap altre sistema operatiu en aquell disc, és l'opció òptima.

- »» **Utilitza l'espai lliure contigu més gran.** En el cas que hi hagi espai lliure per crear noves particions, l'instal·lador el farà servir. Això evita haver de redimensionar una partició existent.
- »» **Edita manualment la taula de particions.** Aquesta opció només l'han de fer servir els usuaris experts. Permet un control més precís de totes les opcions de creació de particions, com ara el nombre de particions i la seva mida.

Figura 10
Finestra amb les
opcions de particionat.

6 Confirmació. Ja estem llestos per instal·lar Ubuntu en el nostre ordinador! El procés pot trigar entre 15 i 30 minuts, depenent de la velocitat del nostre sistema. En el cas que haguem decidit fer servir dos sistemes operatius, en arrencar l'ordinador una aplicació ens permetrà seleccionar quin dels dos volem fer servir.

Figura 11
Finestra de **Confirmació**
de la instal·lació.

L'escriptori d'Ubuntu

Un cop hem arrencat el sistema i s'ha iniciat Ubuntu, tant si arrencuem des del nostre disc dur o ho fem des del CD, apareix l'escriptori GNOME. L'escriptori consta d'una barra superior que conté els menús, la data i l'hora i el llançador d'ajuda del GNOME, una barra inferior que mostra les finestres obertes i el canviador d'àrees de treball.

Figura 12
Escriptori inicial de la
Ubuntu.

.....El menú Aplicacions

El primer menú, situat a l'esquerra, és el menú d'**Aplicacions**. Conté les aplicacions que hi ha instal·lades al sistema convenientment ordenades per categories: **Accessoris, Eines del sistema, Gràfics, Internet, Jocs, Oficina, Programació, So i vídeo**.

Així, per exemple, si volem obrir el Firefox haurem d'anar a **Aplicacions | Internet | Navegador web Firefox**, o bé en el cas de voler obrir el Gimp haurem de fer **Aplicacions | Gràfics | GIMP Image Editor**. És fàcil, oi?

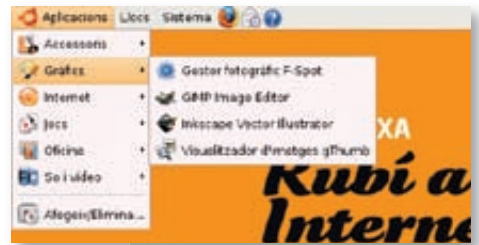

Figura 13 Menú Aplicacions.

.....El menú Llocs

El menú **Llocs** ens permet accedir a les unitats de disc del sistema i als servidors de la xarxa local o remota. Si treballem des del CD només podrem accedir a l'escriptori i als dispositius d'emmagatzematge externs com la unitat de CD o DVD gravables o memòries USB.

Figura 14
Menú Llocs.

.....El menú Sistema

Les opcions del menú sistema són **Preferències, Administració, Ajuda, Quant al GNOME, Quant a l'Ubuntu i Surt**.

Figura 15
Menú Sistema.

»» **Preferències.** Ens permet personalitzar l'escriptori: tipus de lletra, temes, fons d'escriptori, etc.

Per exemple, si volem canviar el fons de pantalla, seleccionarem **Sistema | Preferències | Fons de l'escriptori**. A la finestra que s'obre a continuació, escollirem el fons que més ens agradi.

»» **Administració.** Permet gestionar els principals aspectes del sistema d'una forma senzilla i efectiva: gestió d'usuaris i grups, suport d'idioma i impressores. Les actualitzacions i el gestor de paquets Synaptic ens permeten una fàcil instal·lació de noves aplicacions, si hem instal·lat Ubuntu al nostre disc dur.

Amb Ubuntu, instal·lar una impressora és ben fàcil: farem **Sistema | Administració | Impressores** i a continuació **Impressora nova**.

Figura 16
Instal·lació d'una impressora.

Aplicacions instal·lades amb Ubuntu

A diferència de la majoria de sistemes operatius comercials, la Ubuntu incorpora de sèrie tot un conjunt d'aplicacions de gran qualitat que cobreixen els requeriments de tots tipus d'usuaris. Des de processadors de textos a clients de missatgeria, sense oblidar-nos dels reproductors multimèdia i els jocs, aquestes aplicacions de programari lliure acabaran convertint-se en eines imprescindibles per al nostre dia a dia. En destaquem:

»» **OpenOffice.org.** L'OpenOffice.org és una completa *suite* ofimàtica que ens proporciona els components necessaris per a redactar documents, crear fulls de càlcul i dissenyar presentacions. Aquesta *suite* fa servir de manera predeterminada els formats OpenDocument, un format lliure que pot ser implementat per qualsevol aplicació, comercial o lliure. Tanmateix, les aplicacions d'OpenOffice.org permeten obrir fitxers en formats propietaris, per exemple Excel i Word.

Per a conèixer en profunditat aquesta important aplicació, podem consultar el fascicle d'OpenOffice.org corresponent al manual *Iniciació al programari lliure*, disponible a l'adreça http://www.rubidigital.cat/media/upload/Cap_5.pdf.

- »» **Firefox.** El navegador web Firefox és una de les aplicacions de programari lliure més conegudes i populars. Aquest navegador disposa de les tecnologies d'Internet més modernes, que ens permeten visualitzar totes les pàgines web de la xarxa. Les darreres versions han posat especial èmfasi en la seguretat, alertant els usuaris quan accedeixen a pàgines web que podrien falsificar la seva identitat per robar-los les seves dades privades. Amb el Firefox, Internet és més útil i segura.

Podem aprendre moltes coses més sobre el navegador Firefox consultant el fascicle corresponent al manual *Iniciació al programari lliure*, disponible a l'adreça http://www.rubidigital.cat/media/upload/Cap_2.pdf.

- »» **Thunderbird.** Aquesta aplicació ens permet gestionar en el nostre ordinador els comptes de correu basats en protocols POP3, IMAP i SMTP. Podem fer servir múltiples comptes a la vegada i organitzar els missatges en carpetes. Una de les seves funcionalitats més avançades és la detecció de correu no desitjat (spam).

Podem obtenir més informació sobre aquest client de correu si consultem el fascicle corresponent al manual *Iniciació al programari lliure*, disponible a l'adreça http://www.rubidigital.cat/media/upload/Cap_3.pdf.

- »» **Gimp i Inkscape.** El Gimp és l'aplicació per excel·lència de retoc d'imatges dels usuaris de programari lliure. S'hi inclouen totes les eines necessàries per a modificar les nostres imatges: retoc de balanç i contrast, correcció de colors i pinzells per a pintar a sobre de la imatge, entre d'altres. Però sense dubte, la seva característica més interessant és el seu conjunt de sofisticats *plugins*, que permeten aplicar sorprenents efectes a les imatges.

Figura 17 Aplicació de retoc d'imatges, El Gimp.

L'Inkscape és un potent programa de dibuix vectorial. A diferència d'El Gimp, que treballa amb imatges formades per píxels, els gràfics vectorials estan formats per figures geomètriques, textos i camins (una seqüència de nodes). Mitjançant aquestes figures bàsiques, es poden crear sofisticats dibuixos, que podrem fer servir com a *cliparts* o logotips per a la nostra web.

Per saber més sobre aquestes interessants aplicacions gràfiques, consultem el fascicle corresponent al manual *Iniciació al programari lliure*, disponible a l'adreça http://www.rubidigital.cat/media/upload/Cap_6.pdf.

- »» **Gaim.** Juntament amb el correu electrònic, la missatgeria instantània és el mitjà de comunicació favorit per Internet. Gaim permet gestionar des d'una única aplicació comptes de protocols diferents, com ara MSN, Yahoo, Jabber i GoogleTalk.

Podem trobar-ne molta informació addicional al seu fascicle del manual *Iniciació al programari lliure*, http://www.rubidigital.cat/media/upload/Cap_4.pdf.

Figura 18
Missatgeria instantània amb el Gaim.

- »» **Totem.** Un senzill reproductor de mitjans per a la nostra Ubuntu. Des d'aquesta aplicació podrem reproduir DVD, a més de fitxers d'àudio i vídeo en múltiples formats, dels quals podrem crear senzilles llistes de reproducció.

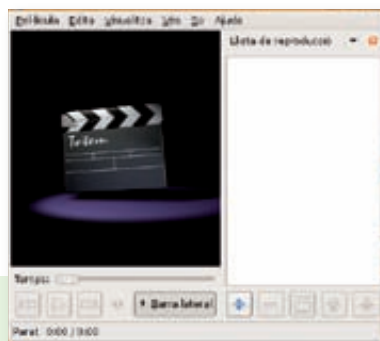

Figura 19
Reproductor de mitjans Totem.

- »» **Rhythmbox.** El Rhythmbox és més que un reproductor d'àudio, és una biblioteca per organitzar les nostres cançons, CD i emissores de ràdio. Mitjançant la seva sofisticada interfície, podem accedir a tots els temes d'un grup o d'un estil musical. També permet crear CD d'àudio a partir de les nostres col·leccions.

- »» **F-Spot.** L'F-Spot és una completa aplicació per a la gestió d'imatges digitals. Permet visualitzar els formats d'imatge més comuns, així com els formats propietaris emprats a les càmeres digitals. També disposa d'algunes funcions de retoc senzilles, com ara canvi de mida o ajustament dels colors.

Figura 20
Aplicació F-Spot per a la gestió d'imatges digitals.

- »» **Ekiga.** Mitjançant l'Ekiga podem realitzar trucades de telèfon per Internet i mantenir videoconferències. L'Ekiga fa servir els millors còdecs de so i vídeo disponibles per proporcionar una excel·lent qualitat en la transmissió de dades en temps real.
- »» **Sound Juicer i Serpentine.** Aquestes dues aplicacions formen un bon equip. Mentre que el Sound Juicer ens permet convertir la nostra col·lecció de CD en fitxers MP3, OGG, FLAC o WAVE, el Serpentine fa el pas contrari: convertir els fitxers d'àudio en CD.
- »» **Jocs.** Perquè tots necessitem descansar de tant en tant. El solitari, trencaclosques, el tetris o el pescamines són alguns dels jocs inclosos.

Extreure el *live* CD

Per acabar la nostra sessió amb Ubuntu com a *live* CD, farem clic a la icona vermella amb el símbol d'apagament, que trobarem a la part superior dreta de l'escriptori. L'aplicació expulsarà el CD perquè l'extraguem; després tancarem la unitat de disc i clicarem **ENTER** per apagar el nostre equip. La propera vegada que iniciem el nostre ordinador, s'executarà el sistema operatiu que tinguem instal·lat habitualment.

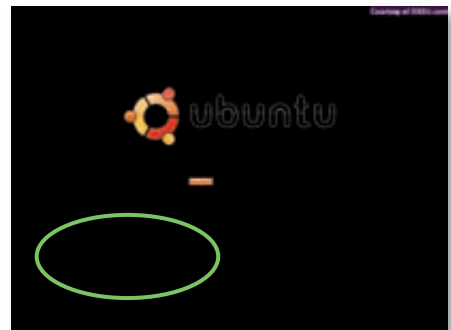

Figura 21
A només hem de clicar **Enter** per acabar la nostra sessió.